

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

KOLMAS OSAKOND

OTSUS

Avaldus nr 13329/21
Marius MITT
vs. Eesti

Euroopa Inimõiguste Kohus (kolmas osakond), olles 17. mail 2023 kokku tulnud komiteena, kuhu kuuluvad:

esimees Darian Pavli,
kohtunikud Ioannis Ktistakis,
Oddný Mjöll Arnardóttir,

ja *osakonna kohtusekretäri asetäitja ülesannetes* Viktoriya Maradudina, võttes arvesse 23. veebruaril 2021 esitatud eespool nimetatud avaldust, võttes arvesse vastustajavalitsuse esitatud deklaratsiooni, milles valitsus taotleb EIK-ilt avalduse kustutamist kohtuasjade nimistust, olles pidanud nõu, tegi järgmise otsuse.

ASJAOLUD JA MENETLUS

Kaebaja andmed on esitatud lisatud tabelis.

Eesti valitsusele (edaspidi: valitsus) edastati kaebaja kaebus, mille kohaselt toimus vanglas ühel korral tema täielik läbiotsimine mitme vanglatöötaja (sealhulgas vastassoost töötajate) juuresolekul ning mis esitati konventsiooni artiklite 3 ja 8 alusel.

ÕIGUSKÜSIMUSED

Valitsus teavitas EIK-i, et teeb ühepoolse deklaratsiooni eesmärgiga lahendada kaebuses nimetatud probleem. Lisaks palus valitsus EIK-il kustutada avaldus konventsiooni artikli 37 alusel kohtuasjade nimistust.

Deklaratsioon on sõnastatud järgmiselt.

„1. Valitsus märgib, et sõbraliku kokkuleppe sõlmimise püüdlused ei ole vilja kandnud.

2. Tekkinud olukorras soovib valitsus ühepoolse deklaratsiooniga väljendada kahetsust, et kaebaja puhul toimus 12. detsembril 2019 naissoost vanglatöötajate

võimalikul juuresolekul täielik läbiotsimine. Kaebaja õigusi rikuti, olenemata sellest, kas EIK leiab, et kaebaja kohtuasja asjaolude puhul on konventsiooni artiklit 3 või artiklit 8 rikutud.

3. Valitsus on valmis maksma kaebajale kokku 2340 eurot (kaks tuhat kolmsada nelikümmend eurot). See summa hõlmab varalise ja mittevaralise kahju hüvitist ja kulusid ning sellelt ei tule maksta võimalikke makse. Summa kuulub väljamaksmisele kolme kuu jooksul arvates kuupäevast, mil tehakse teatavaks EIK-i otsus kustutada kohtuasi kohtuasjade nimistust. Kui summat ei maksta nimetatud kolmekuulise ajavahemiku jooksul, kohustub valitsus maksma nimetatud ajavahemiku lõppemisest kuni summa tasumiseni sellelt summalt viivist määraga, mis võrdub kohustuse täitmise viivitamise ajal kehtiva Euroopa Keskpanka laenuintressi piirmääraga, suurendatuna kolme protsendipunkti võrra. Summa tasumine tähendab kohtuasja lõplikku lahendamist.

4. Samuti rõhutab valitsus, et Eesti õigusraamistikus on sätestatud piisavad üldised meetmed sarnaste rikkumiste vältimiseks ja/või nende heastamiseks. Esmalt on vangistusseaduse §-s 4¹ sätestatud, et kinnipeetavat, arestialust või vahistatud koheldakse viisil, mis austab tema inimväärikut ning kindlustab, et karistuse kandmine või vahi all viibimine ei põhjusta talle rohkem kannatusi või ebaseeldivusi kui need, mis paratamatult kaasnevad vanglas või arestimajas kinnipidamisega. Kui rikkumine siiski esineb, võib isik pöörduda halduskohtusse tuvastamiskaebusega, st ta võib paluda kohtult vangla haldusakti või toimingu õigusvastasuse kindlakstegemist, ja/või hüvitamiskaebusega, st ta võib taotleda kohtult avalik-õiguslikus suhtes tekitatud kahju hüvitamist (halduskohtumenetluse seadustiku § 37 lg 2 p 6 ja 4).

5. Kui tegu vastab kuriteokoosseisule, on õigusvastane ja isik on selle toimepanemises süüdi, kohaldatakse karistusseadust (karistusseadustiku § 2 lg 2). Täpsemalt on karistusseadustiku §-s 324 sätestatud, et kinnipidamiskoha ametniku poolt kinnipeetava, arestialuse, vahistatud või muu kinnipidamiskohas kinni peetava isiku inimväärkuse teadvalt alandamine, diskrimineerimine või tema õiguste teadvalt ebaseaduslik piiramine ametiseisundit ära kasutades on karistatav. Karistusseadustiku kohaldatakse süüteokoosseisu tunnuste esinemisel.

6. Valitsus tuletab meelde, et EIK-i praktika kohaselt võib teatud asjaoludel olla kohane kustutada avaldus konventsiooni artikli 37 lõike 1 punkti c alusel kohtuasjade nimistust vastustajavalitsuse esitatud ühepoolse deklaratsiooni põhjal ka juhul, kui kaebaja soovib asja arutamise jätkumist (näiteks *Ömblus vs. Eesti* (kohtuasjade nimistust kustutamise otsus), avaldus nr 27669/08, 2. märtsi 2010. aasta otsus; *Treial vs. Eesti* (kohtuasjade nimistust kustutamise otsus), avaldus nr 42496/05, 18. märtsi 2008. aasta otsus).

7. Ühtlasi tuletab valitsus meelde, et konventsiooni artiklit 3 puudutavates asjades on EIK pööranud tähelepanu valitsuse esitatud deklaratsiooni tingimustele, eelkõige riigisisese õiguse või kohtupraktika alusel kriminaalmenetluse taasavamise taotlemise võimalusele (näiteks *Jeronovics vs. Läti*, avaldus nr 44898/10, suurkoja 5. juuli 2016. aasta otsus). Kuid EIK on ühepoolset deklaratsiooni aktsepteerinud ka ilma sellise kohustusega, kui taasavamine on *de jure* või *de facto* võimatu (EIK-i 12. märtsi 2019. aasta otsused kohtuasjades *Taşdemir vs. Türgi* (52538/09), *Kutlu jt vs. Türgi* (18357/11) ning *Karaca vs. Türgi* (5809/13)). Igal juhul on riigisiseste ametivõimude ülesanne hinnata ja otsustada, kas uurimist on võimalik taasavada.

8. Eespool toodust tulenevalt ja kooskõlas konventsiooni artikli 37 lõike 1 punktiga c leiab valitsus, et praeguse kohtuasja asjaolud võimaldavad EIK-il jõuda järeldusele, et „muul põhjusel“ ei ole avalduse läbivaatamise jätkamine enam õigustatud. Lisaks ei ole

ka üldisi põhjuseid, nagu on sätestatud artikli 37 lõikes 1 *in fine*, mis nõuaksid kohtuasja läbivaatamisega jätkamist selle sätte alusel.

9. Sellest tulenevalt palub valitsus EIK-il avaldus kohtuasjade nimistust kustutada.“

Kaebajale saadeti valitsuse ühepoolse deklaratsiooni tingimused.

8. juuni 2022. aasta kirjaga andis kaebaja teada, et ta ei ole ühepoolses deklaratsioonis esitatud tingimustega rahul. Eelkõige ei olnud kaebaja rahul valitsuse pakutava hüvitissummaga. Samuti leidis ta, et sarnaste rikkumiste ärahoidmiseks tulevikus tuleb luua avalik pretsedent.

EIK märgib, et artikli 37 lõike 1 punkt c võimaldab EIK-il kustutada asi kohtuasjade nimistust, kui:

„...kohus teeb kindlaks muu põhjuse, mille tõttu kaebuse läbivaatamise jätkamine ei ole õigustatud.“

Seega võib EIK avalduse artikli 37 lõike 1 punktile c tuginedes vastustajavalitsuse ühepoolse deklaratsiooni alusel kohtuasjade nimistust kustutada isegi juhul, kui kaebaja soovib asja läbivaatamise jätkamist (vt eelkõige otsust kohtuasjas *Tahsin Acar vs. Türgi* (esialgsed vastuväited) [suurkoda], nr 26307/95, punktid 75–77, EIK 2003-VI).

EIK-i ülesanne on anda kohtuasja asjaoludele õiguslik hinnang ja niisiis on EIK-i seisukohal asjakohane käsitleda kaebaja kaebust vanglas toimunud täieliku läbiotsimise kohta konventsiooni artikli 8 alusel (vt *Dejnek vs. Poola*, nr 9635/13, punktid 70–77, 1. juuni 2017; *Jaeger vs. Eesti*, nr 1574/13, punktid 42–45, 31. juuli 2014; vrd *Roth vs. Saksamaa*, nr-d 6780/18 ja 30776/18, punkt 70, 22. oktoober 2020; ja *Valašinas vs. Leedu*, nr 44558/98, punktid 116–118, EIK 2001-VIII).

EIK on mitmes kohtuasjas, sealhulgas Eestit puudutavates kohtuasjades, kujundanud välja praktika seoses kinnipeetavate täieliku läbiotsimisega (vt näiteks *Jaeger*, viidatud eespool; *Julin vs. Eesti*, nr-d 16563/08 ja veel 3, 29. mai 2012; ning *Dejnek*, viidatud eespool).

Võttes arvesse valitsuse deklaratsioonis sisalduvaid mööndusi ja pakutavat hüvitissummat, mis vastab sarnastes asjades välja mõistetud summadele, leiab EIK, et avalduse läbivaatamise jätkamine ei ole enam õigustatud (artikli 37 lõike 1 punkt c).

Eespool toodud kaalutlustel on EIK veendunud, et konventsioonis ja selle protokollides määratletud inimõiguste austamine ei nõua avalduse läbivaatamise jätkamist (artikli 37 lg 1 *in fine*).

EIK leiab, et hüvitissumma tuleks maksta kolme kuu jooksul arvates kuupäevast, mil tehakse teatavaks EIK-i otsus, mis antakse välja kooskõlas inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 37 lõikega 1. Kui summat ei maksta nimetatud ajavahemiku jooksul, tuleb kõnealuse summa pealt tasuda viivist määraga, mis võrdub Euroopa Keskpanga laenuintressi piirmääraga, suurendatuna kolme protsendipunkti võrra.

Lõpetuseks rõhutab EIK, et kui valitsus ühepoolse deklaratsiooni tingimusi ei täida, võib avalduse kooskõlas konventsiooni artikli 37 lõikega 2

OTSUS KOHTUASJAS MITT vs. EESTI

kohtuasjade nimistus taastada (vt *Josipović vs. Serbia* (otsus vastuvõetavuse kohta), nr 18369/07, 4. märts 2008).

Eeltoodust juhindudes on põhjendatud selle asja kustutamine kohtuasjade nimistust.

Sellest lähtudes EIK ühehäälselt

võtab arvesse vastustajavalitsuse deklaratsiooni tingimusi ja selles võetud kohustuste täitmise tagamise viise;

otsustab kustutada avalduse kohtasjade nimistust kooskõlas konventsiooni artikli 37 lõike 1 punktiga c.

Koostatud inglise keeles ja tehtud teatavaks kirjalikult 8. juunil 2023.

Viktoriya Maradudina
osakonna kohtusekretäri asetäitja ülesannetes

Darian Pavli
esimees

LISA

Konventsiooni artiklile 8 tuginev avaldus

Avalduse nr Esitamise kuupäev	Kaebaja nimi Sünniaasta	Valitsuse esitatud deklaratsiooni kättesaamise kuupäev	Kaebaja märkuste kättesaamise kuupäev	Varalise ja mittevaralise kahju hüvitamiseks määratud summa ning kulud (eurodes) ¹
13329/21 23.02.2021	Marius MITT 1983	23.05.2022	17.06.2022	2340

¹ Summale lisanduvad võimalikud maksud, mida võidakse kaebajalt nõuda.